

Prinsesse Eleonora af Portugal der fik det "GLEMTE SLOT" Wordburgh v. Nakkebølle fjord samt det halve af sydfyn i morgengave.

Eleonora af Portugal fik den 25. juni 1229 : Swineburgh, Wordburgh, Foburgh, samt halvdelen af indtægterne fra det sydlige Fyn og Odense by i morgengave af: **Valdemar 2. Sejr og dronning Dagmar** (1202 – 1241) Kopi fra brevet er vist nederst. **Wordburgh**, har iflg. Herredsfuldmægtig # **H. H. Hvass** grundige redegørelse i **1917**, ligger ca. 75 meter vest, for den nuværende lystbådehavn i Fjællebroen, ad Øhavsstien ind mod Nakkebølle inddæmningen på marken ud mod kystlinjen (Der er her tidligere pløjet murbrokker op, iflg. Karl Nicolaisen og Jack Feldtsing) fra et monumentalt og storslået bygget slot, der har ligget på det, på den tid, cirkelrunde skrånende areal med en diameter på 100 m. Formodentlig efter samme tegning som "**Skattertårnet**" i **Svendborg**, der skal være opført af **Valdemar 2. Sejr**.

På samme tid har der på voldstedet "**Herregaardsholmen**" været opført et vagttårn med en grundflade på ca. 4 x 4 meter. Derfra har man kunnet overvåge indsejlingen til inderfjorden, og borgen ved kysten.

Prinsesse Eleonora blev hentet hertil med skib af **biskop Gunner af Viborg**. (Gunner var medforfatter til **Jyske Lov**, gældende fra 1241 til 1683) Sejlturen foregik om sommeren, da **Biscayen** var mest rolig på denne årstid. Kun 18 år gammel blev Eleonora den **23. juli på Riberhus**, i **Ribe år 1229**, viet til **Valdemar den Unge**. Han blev som seksårig udnævnt til **medkonge** for **Valdemar 2. Sejr**. Udnævnelsen foregik i **Slesvig år 1218** under overværelse af 15 bisper, tre hertuger og tre grever. **Eleonora** var **dansk dronning fra 1229 til 1231**. Men det unge pars lykke varede kun et par år. **Eleonora fik to børn**, og døde i barselsseng den **28. august 1231**, **kun 20 år gammel**, efterfulgt af sit andet barn et halvt år senere. Med sit sidste barn ved sin side blev hun begravet i **Sct. Bendts kirke i Ringsted**.

På tremåneders-dagen for Eleonoras død, rantes **Valdemar den Unge** af et "vådeskud" under jagten på **Refsnæs**. For **Valdemar 2. Sejr**, har de unges død været en sand tragedie.

Under Valdemarernes regeringstid nåede det Danske imperium fra Elben og Vadehavet og helt til **Estland**, hvor det siges, at **Dannebrog faldt ned fra himlen i 1219** ved **Lyndanisse** lørdag den 15. juni **Valdemarsdag i 1223** ændrede den politiske situation sig brat. **Valdemar Sejr og sønnen blev under en jagt på Lyø, taget til fange af Henrik af Schwerin**. Efter flere år kom de fri, mod en stor løsesum. I mellemtiden var det nordtyske imperium brudt sammen. **Valdemar** forsøgte at genvinde det tabte, men han led et sviende nederlag i **1227 ved Bornhøved i Holsten**.

Til ovennævnte er der hentet materiale fra:

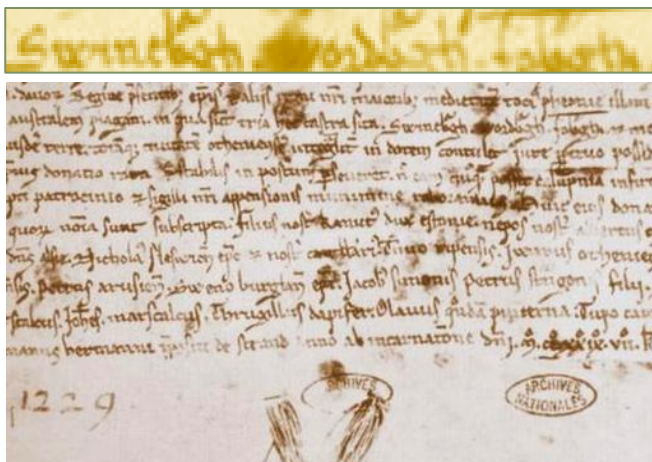
<http://histfyn.dk/PDF/1917/Swineburgh%20-%20Wordburgh%20-%20Foburgh.pdf>

Aastruparkiv.dk Fynhistorie.dk.vesteraabysogn Skattergadebeboerforening.dk www.nationalparksydfyn.dk

Klip fra morgengavebrevet som befinder sig på:

Archives Nationales i Paris,

med **Wordburgh** i midten af teksten, vist herunder.

Telefon nr. til Nationalmuseet i Frankrig +33 1 40 27 60 96

Herunder foto af kort, der befinder sig på:

Sønderborg Slot-Museum.

Hans Frost

Morgengavebrevet til Valdemar den Unge's brud 1229

Udgivet af: [Hans Nørgaard](#),

Morgengave brevet 1229

Valdemar den Unge såvel som hans gemahlinde Eleonora ligger begravet i Sct. Bendts kirke i Ringsted

Svendborg omtales første gang i et dokument udstedt i Ribe den 25. juni 1229 i anledning af brylluppet mellem kong Valdemar II's søn, den unge udvalgte kong Valdemar og den portugisiske prinsesse Eleonora (Alienor). I dokumentet stadfæster Valdemar II, at hans søn i medgift som morgengave har givet sin hustru den halve indtægt af det sydlige Fyn med borgene Svendborg, Wordburgh og Faaborg samt hele Odense by. Det originale dokument opbevares i "Archives Nationales" i Paris. I 1929 fik museumsleder Johs. Olsen dokumentet oversat til dansk med bistand af daværende universitetsbibliotekar dr. Sofus Larsen:

Valdemar den Anden, af Guds Naade de Danskes og Slavers Konge, gør vitterligt for alle og enhver evindeligt, som ser dette Brev, vor Hilsen i al Evighed, for at al Ting, som sker i Tiden ikke med Tiden skal forsvinde fra Mands Minde, maa der nødvendigvis gives dem et fast Grundlag i et skriftligt Vidnesbyrd.

Derfor skal det baade for nulevende og fremtidige Slægter være vitterligt, at vor elskede Søn Kong Valdemar i Nærværelse af Bisper og Rigets andre Stormænd med vort Samtykke og Billigelse har skænket til bestandig Eje sin Hustru Eleonora, Dronning af Danmark, i Morgengave Halvdelen af hele Fyn, nemlig den sydlige Del, i hvilken de tre Borge, Svendborg, Wordburgh og Faaborg ligger, og Halvdelen af Pengeafgiften af den samme Landsdel samt hele Odense By. For at denne hans Gave i al Fremtid skal staa fast og bevare sin Gyldighed og ingen Mands falske Indsigelse skal omstyrte den, saa bekræfter vi den og tager den i vort Værn og Væрге med nærværende Brev og vort vedhængende Segl.

Som Vidner ved denne hans Gave vare de Mænd til Stede, hvis Navne staa under Brevet. Vor Søn Knud, Hertug af Estland, vor Søstersøn Grev Albrecht af Orlamünde, Herre til Als, Biskop Niels af Slesvig, vor Kansler, Biskop Tønne af Ribe, Ivar af Odense, Gunner af Viborg, Peter af Aarhus, Svend af Børglum, Jakob Sunesøn, Peter Strangesøn, Skore, forhenværende Marsk, Johannes Marsk, Torkil Drost (Køgemester). Olav, forhenværende Skænk. Tupo, Kammermester. Givet i Ribe, affattet af Hermann, Provst over Strand, i det Herrens Aar efter Christi Fødsel den 25. Juni 1229.

Hans Henrik Hvass, født 19. april i Bidstrup år 1864 og død 21. januar 1935.

Birkedommer i Muckadell m. fl. Birker - Fåborg. Fra 1919 kriminaldommer i Århus,

Hustru Margrethe (Winge) Hvass Født 26. feb. 1879 død 6.nov. 1951

De fik tre børn: Anna 1901 til 1983, Ellen 1903 til 1991 og Frants Jørgen Hvass der var retsassessor i Fåborg født 1908. Han har bl.a. udgivet bogen: "**Mænd i sorte kapper**", omhandlende modstandsbevægelsens kamp i Fåborg området. (Øhavsmuseet ligger inde med denne).

Fra 1915 – 1925, boede familien **H. H. Hvass** på Østerbrogade 48. han var med til oprettelsen af **Faaborg Sejlkлуб** den 24.01.1914, og var klubbens første formand, medens han var

Birkedommer i Faaborg. Se også: (https://aarhuswiki.dk/wiki/Hans_Henrik_Hvass),

Han var udgiver af en turistbrochurer om Fåborg i 1919 med titlen: "**Fører i Faaborg og Omegn**"

I 1916 havde han en lille spændende skildring i Illustreret Tiende (58. årg. nr. 3) ang. Fåborg.

http://img.kb.dk/iti/58/pdf/iti_58_1_0068.pdf -

http://img.kb.dk/iti/58/pdf/iti_58_1_0069.pdf

Link er med billeder og Gotisk skrift.

Ovenstående med hjælp fra Jan Hjort Odense.

H. H. Hvass omtaler i Svendborg Amts Aarsskrift for 1917 at, for at fastslå beliggenheden af Wordburgh, har han benyttet følgende kilder til sin granskning omkring Wordburgh: Antiquarisk Tidsskrift 1852-54 s 251. O. Niensens Valdemar den Andens Jordebog s-108, note 2. Historisk tidsskrift, Johs. Maiers kort midt i det 17. århundrede. Det kongelige biblioteks håndskriftssamling. Sallinge Herreds Jordebog 1690. Rasmussen Søkilde, Holstenshuus og Nakkebølle s 228-29 (matr nr. 40a Vester Aaby) Fra Landsarkivet i Odense 14. juli 1690. Marken har på et tidspunkt tilhørt Vester Aaby kirke. Præstegaarden har en ager havrejord på **Varbjerg**. I 1786 kaldes stedet **Voldbjerg**. Det findes også omtalt i Holstenshuus godsarkiv omkring 1800.

Under efterforskningen af **Hvass familiens** anetavle der er på 1265 sider, kan deres slægt, for mig at se, føres helt tilbage til **Gorm den Gamle**, og i kapitel 23 er der en omtale af: **Valdemar 2. Sejr** og det beseglede **morgengavebrev af 1229**. Susanne Jervelund Grubemølle har set brevet i Paris **I den hårde fejde tid**, der var, mellem **Valdemar Sejrs tre sønner af sidste ægteskab**, er stedet blevet opgivet. De sloges som hunde om land og rige, efter, at både den gamle og den unge kong Valdemar var døde.

Resterne af byggematerialerne fra slottet kan da muligvis være anvendt til opførelsen af **Rødkilde** der byggedes fra 1300 til 1314.

Rødkilde har bl.a. været ejet af Hvide-slægten i 150 år (Absalon)

Jens Lange (Bondeplageren) var forpagter søn fra Sorø Ladegård, født i 1707- 1790. Købte gården af Hvidkildes ejer i 1736. Den var i slægtens eje frem til 1891.

Da Jens L. overtog gården var jorden meget udpint, der var 100 stk. malkekvæg, men ved en ny driftsform, fra trevangsdrift og til femvangsdrift, som han opfandt, samt ved at gøde markerne med slam fra gårdens moser, havde han efter nogle år 270 stk. Hollænderi køer. Kornavlens blev ligeledes øget. Han anlagde et udskibningssted i **Fjællebroen i 1764**, og oprettede eget **skibsværft**.

Sejlede bl.a. korn til Norge, derfra havde de tømmer med retur, som blev anvendt til hans mange byggeopgaver på godsets mange hovgårde.

Rødkilde havde lov til handel fra **Fjællebroen**, på den tid var det ellers kun købstæderne der måtte dette, men det skyldtes nok forbindelser til kongehuset. Fra havnen blev der fragtet, tømmer, korn, byggematerialer, kvæg og folk oma.

Samme år lod han udgrave en **mølle dam**, og kanaler fra kilder rundt om på markerne, ligeledes lod han v. hjælp af hans hovbønder grave en kanal fra Ulbølle sogn, gennem by marken og til dammen. Han anlagde vandmøllen, med dobbelte vandhjul, og 4 kværne. Fem år senere udbyggede han møllen til en **stivelses- og puddefabrik**, hvilket viste sig, at være en god forretning på den tid, da enhver respektabel borger var bleg og gik med pudret paryk.

I 1768 købte han **Flintholm** gård og gods v. Hundstrup.

I 1775 blev **Løjtved Gods** v. Stenstrup købt, han anlagde også selv et teglværk.

På jord fra Løjtved byggede han i 1782 **Langeskov Gods** v. Hundstrup. Opkaldt efter ham selv.

Jens Lange drev også et finansieringsselskab, lånte penge ud, og optog selv lån til driften af dette. Det siges at når han red gennem portåbningen, greb han fat i en bjælke og kunne løfte både sig og hesten. Han var hård ved sine hovbønder, derfor blev han kaldt for "bondeplageren".

Margrethesminde er bygget i 1803 af, Johan Jensen Lange som en afbyggergård til Rødkilde. Hovedbygningen er fra 1868.

Spring i tiden: Filmen **Den Rige Enke** er optaget på Rødkilde i 1962.

Bygningen og vandmøllen blev restaureret i 1994 (for nu 25 år siden) med støtte fra forskellige fonde. Det "nyrestaurerede" vandhjul har en diameter på 5,64 meter, og er et af landets største. Arkitekten Lars Mindedal og møllebygger John Jensen var bl.a. med til dette..

Det opnåede i 1996 at få den fornemme **Europa Nostra Award pris**, for vellykket restaurering. Der var besøg af 98 eksperter fra 19 lande den 30 august 2011.

For at se: "**Den korrekte restaurering**"

Under restaureringen løb de ind i store problemer, da en storm væltede noget af taget og væggene. Besøg på Rødkilde er muligt efter aftale.

Sejlspærringen i Fjorden, dateret tilbage til år 370 e.kr, er en ud af få andre kendte sjældne sejlspl. Var et værn mod fjender, så der har virkelig været noget at beskytte i området, Skibe, markedspladser, høvdingesæder, siden at man har givet sig i kast med et sådant projekt. Det bestod af en række egepæle der er rammet ned i havbunden, således at det kun var for kenderne at slippe igennem. Nogle af disse pæle blev trukket op af lokale fiskere og en bådebygger, med hjælp fra en stor pram, som de tøjrede pælene til, ved stigende vandstand hævede prammen pælene. Hvis pælene sad meget fast, skete det at prammen sank ved dette arbejde. Noget af det hævede træ blev brugt til møbler, men under tørringen vred det sig for meget, så ideen var ikke så god. Omkring sejlspærringen fandt disse mænd vha. stager omridset af et sunket krigsskib, som menes at stamme fra da Jacob Brockenhuus, der blev sat i fængsel af svenskerne. Målene på båden passede med hvad man sejlede med på dette tidspunkt.

Ved lavvande kan der på bunden ud for voldbjerg, Varbjerg grund, (Wordburgh) ses rester af menneskeskabte stenformationer.

I inderfjorden er der under gravearbejde for ca. 60 år siden, (v."Jenni" komfurfabrikken) fundet stenalderredskaber/boplads i nærheden af Hundstrup åens udløb. Der blev i efteråret 2006 af Torben Larsen Horne, fundet resterne af en Irsk Kæmpehjort **Megaloceros giganteus**, ved Nakkebølle. Geviret på et sådan dyr kan have en spændvidde på 3,65 til 4,0 meter, skiftes hvert år, og veje omkring 40 kg, disse hjorte vejede fra 540 til 700 kg, have en skulderhøjde på 2,1 m, uddøde her i DK for 8 – 10.000 år siden. Der er også fundet spanter af et skib dateret til 800 år f.Kr.

Under pløjearbejde på den tørlagte eng har gårdejer Aage Dueholm Nielsen (Skovvang) og Henrik Henriksen i 1962, fundet, og fjernet mindst tyve store årtusind gamle Egestammer på op til 1 meter i diam. og op til 20 meter lange, og der ligger flere tilbage endnu, stammerne lå som fældet af en kraftig storm.

Herregaardsholmen anlagt som forpost mod sørøvere, på den lille borgbanke på ca. 130 m², var der bygget et vagttårn, med palisader og voldgrave omkring. Senest opbygget i munkesten, hvorfra rester stadig kan findes. Stedets bageovn, er fundet blandt ruinerne på toppen af borgbanken. Men desværre er der gennem tiden fjernet byggematerialer fra stedet, som blev fredet i 1878

Udenfor på et areal på størrelse med en god stor fodboldbane, lå stalde, værksteder, boliger således at man kunne opholde sig der i længere tid, det hele omkranset af palisader og vand.

Ved Herregårdsholmen lå vikingernes skibe i vinterhavn.

Stedet blev opgivet i 1300- tallet, hvor der i **Hønsemosen** blev bygget en afløser, som også senere blev ødelagt /nedbrændt under grevens fejde og erstattet med det nuværende Nakkebølle.

Nakkebølle-navnet. Første kendte ejer var Mads Andersen Bølle 1463, Det er denne slægt, som ejede stedet indtil 1534, hvor middelalderborgen i Hønsemosen blev forladt.

Den holm der gik ud fra kysten, hvor den første borg lå dannede en nakke + bølle.

Byggeriet blev foretaget i 1547 - 1559, på et voldsted 50 x 50 meter med 10 meter brede voldgrave omkring, af **Jacob Brockenhuus**, der var admiral i den danske flåde, men han blev under syvårskrigen (1563-1570) taget til fange ved Bornholm, og sad i Sverige som krigsfange i næsten syv år. Da Brockenhuus vendte tilbage til Nakkebølle, var Susanne Bølle død året forinden. Han giftede sig så med Anne Bille, men ægteskabet endte ulykkeligt, da hun på 14 år fødte 17 børn, uden at nogen af dem overlevede. Hun blev af en klog kone fra Fåborg udnævnt til heks og brændt. Selv døde han i 1577.

H. C. Andersen, har besøgt stedet 8. august 1830, og skriver:

"Damerne her i byen ere de vakreste jeg endnu har truffet på, endogså i Jylland".

Stedet har egen vandforsyning fra en kilde der løber gennem kældervæggen og ind til en forrådstank, hvor det undervejs bliver iltet.

Nakkebølle har fra 1828 og til 1919 været en del af baroniet Holstenshuus, som også anlagde dæmningen ved fjorden i 1866 til 1870. To år efter afslutningen ødelagde en stormflod arbejdet. Vandstanden var 2,72 meter over daglig vande, så det var om igen. Vandet fra det inddæmmede blev af en Hollandsk vindmølle og et lokomobil, pumpet op i Hundstrup å vha. en Arkimedesskrue, snegl.

Hundstrup å og Mølleåen blev i forb. med tørlægningen ført ud til havet i gravede kanaler langs det nyindvundne land.

Inden dæmningen blev anlagt, blev overfarten klaret med båd, fra Fjellebroen til traktørstedet/skovfogedboligen på Enemærket. Hvis man ikke på forhånd havde aftalt prisen, kunne det godt løbe op.

Sanatoriet bygget til tuberkulosepatienter i 1906, hovedsageligt til 125 kvinder.

Den første overlæge (i 28 år) var Otto Helms, han var foruden jobbet, meget interesseret i fugle, og der blev ved hans hjælp, registreret omkring 170 forskellige.

Otto boede i Fåborg og cyklede hver dag på arbejde.

Han var af den mening, at hvis det mineralholdige dynd på sundet v. Fåborg, blev udnyttet til kurbade, kunne indtægten fra dette betale alle byens udgifter.

Gravhøje og stendysser, området er rig på disse, og før der blev foretaget en fredning, fandtes der endnu flere her på egnen.

Bronzealderhøjen Lusehøj vest for Hårby er nøje undersøgt, og derved fandt man ud af, at med den størrelse som den har, 36 meter i diameter og ca. 7 meter høj, er der til bygningen medgået afskrællede græstørv fra et areal på 7,5 hektar 75.000 m², som 10 fodboldbaner.

Så der er medgået meget god muld og tid til dette arbejde.

Aslak, runestenen, er en af landets ældste år 700 – 800, har været har været anvendt som sokkelsten på en nedbrændt gård (Svarrestedet) på Faurshøjvej ved V. Åby befinder sig nu på Øhavsmuseet i Holkegade Fåborg.

En stor tak til alle der har bidraget med interessante oplysninger i forbindelse med nævnte skrivi. Jeg har forsøgt, at komme med oplysninger der ligger så tæt på fakta som muligt, men skulle der være enkelte svipsere der ikke er helt korrekte, må I gerne kommentere på det. Der er mulighed for at benytte div. link for at læse mere om de berørte emner.

På en henvendelse til museumsinspektør Poul Baltzer Heide Øhavsmuseet 18. feb. 2019 får

www.Boegebjerg-Lokalraad.dk følgende svar, at: **Et evt. skilt om Eleonora ligger uden for vores regi.**

Derfor mit initiativ, da jeg synes at emnet har været så spændende at arbejde med.

Hans Frost 12.maj 2019

Herover Rødkilde med vandmøllen v. den røde gavl.

